

Apantalë Yohannen

La Revelación de Juan (Apocalipsis):

Por: **Helge Kåre Fauskanger**

Traducción: **Antonio Palomino**

[Se añade una lista de neologismos y se proporciona la pertinente explicación de las palabras que llevan asterisco.]

1

Yésus Hristo *apantalë, ya Eru sen-ánë, tanien núroryain yar rato martuvar. Mentanes valarya ar sa-carnë istaina tannassen Yohannes núroryan, **2** ye *vettanë pa i quetta Eruo ar i *vettië pa Yésus Hristo, ilqua ya cennes. **3** *Alassëa ná i *cendar, ar *alassië nar i hlarir i quettar i apacéno, i cimir yar nar técinë sassë, an i lúmë ná harë. **4** Yohannes i otso etyaldarennar Ásiassë: Lissë ar rainë len ho i ëa ar i engë ar i tuluva, ar i otso fairellon i ëar epë mahalmarya, **5** ar Yésus Hristollo, i Voronda *Vettamo, i Minnóna Qualinillon, ar i Tur aranion cemen. Yen ve-melë ar ve-elérië úcarilvallon véra serceryanen **6** – ar ve-carnes aranië, airimor Ainoryan ar Atareryan – na sen i alcar ar i tūrë tennoio! Násië! **7** Yé! Túlas as i fanyar, ar ilya hen cenuva se, yando i se-*turner; ar ilyë nossi cemeno palpuvar intë nyéressë *eryenen. Ná, násië! **8** "Inyë Tinco ar Úrë," quetë i Héru Eru, "i ëa ar i engë ar i tuluva, i Iluvala." **9** Ni Yohannes, hánolda ar *rantarwa aseldë i sangiessë ar araniessë ar voronwiessë mi Yésus, engë i tollossë estaina Patmos quetiënen pa Eru ar *vettiënen pa Yésus. **10** I Héruo auressë engen fairessë, ar hlarnen ca ni taura óma ve hyólallo, **11** quétala: "Teca ya cenil parmassë ar ása menta i otso etyaldarennar, mi Efesus ar Mirna ar Peryamum ar Tiatíra ar Sardis ar Filarelfia ar Laoricëa." **12** Quernen cenien mano óma quentë ninna, ar apa querië cennen otso *calmatarmar maltava, **13** ar i endessë i *calmatarmaron quén ve atanyondo, vaina vaimassë ya rahtanë taluryanta ar *quiltaina laurëa quiltanen *os i ambas. **14** Entë, carerya ar findesserya ner ninqui ve ninquë tó, ve lossë, ar henduryat ve uruitë nárë. **15** Taluryat ner ve laurëa urus, lúsina urnassë, ar ómarya ná ve i lamma rimbë nenion. **16** Formaryassë haryanes otso eleni; et antoryallo lendë aica, *yucilëa macil. Antarya callë ve írë Anar cala tūreryassë. **17** Írë cennenyes lantanenyë ve qualin epë taluryat. Panyanes formalya nissë ar quentë: "Áva rucë! Inyë i Minya ar i Métima **18** ar i cuina ná; ar nenyë qualin, mal yé! nanyë cuina tennoio ar oi, ar haryan i *patili nuruo ar Mandosto. **19** Sië teca yar ecéniel, yúyo yar ëar sí ar yar martuvar apa sin. **20** Pa i fólë i otso elenion yar cennel formanyassë, ar i otso calmatarmaron: i otso eleni nar valar i otso *etyaldarion, ar i otso calmatarmar nar i otso *etyaldari."

2

"I valanna i *etyaldarëo Efesusë teca: Sin quetë ye harya i otso eleni formaryassë, ye vanta endessë i otso *calmatarmaron maltava: **2** Istan carielyar ar mótielya ar voronwielya, ar ne lá polil colë ulcë queni, ar ne atyastiel i quetir ne naltë aposteli, mal umir, ar hirnelyet *hurindor. **3** Entë, haryal voronwië, ar *terocóliel essenyan, ar umil sí lumba. **4** Ananta haryan sin lenna, ne oantiel i melmello ya haryanel i yessessë. **5** Sië *rena yallo alantiel, ar quera ar cara i minyë carier. Ai umilyë, túlan lenna, ar *haituvan *calmatarmalya nómaryallo, ai umil querë. **6** Ananta é haryal sin, ne yeltal i carier i *Nicolaiyaron, yar yando inyë yelta. **7** Lava yen harya hlár hlarë ya i Fairë quetë i *etyaldarennar: Yen *orturë antuvan matë i Aldallo Cuilëva, ya ëa i tarwassë Eruva. **8** Ar i valanna i *etyaldarëo Mirnassë teca: Sin quetë i Minya ar i Métima, ye né qualin ar nantullë cuilenna: **9** Istan sangielya ar *únielya – mal nalyë alya – ar i yaiwë ion estar intë *Yúrar, anantë umiltë, mal nar Sátano *yomencoa: **10** Áva rucë i nwalmallon yar sí tuluvar orelyë. En! I Arauco sí hortuva queni mici le mir mando, ne nauvaldë aqua tyastainë, ar ne haryuvaldë sangië quëan ressen. Na voronda tenna nuru, ar len-antuvan i ríë cuilëva. **11** Lava yen harya hlár hlarë ya i Fairë quetë i *etyaldarennar: Ye *orturë laumë nauva malaina i attëa nurunen. **12** Ar i valanna i etyaldarëo Peryamumessë teca: Sin quetë ye harya i aica *yucilëa macil: **13** Istan yassë marilyë, yassë ëa i mahalma Sátanwa; ananta *hépal essenya. Umel lala *anwatielya ressen Antipas voronda *vettamonyo, ye né nehtaina ara le, yassë marë Sátan. **14** Ananta haryan mancë nati lenna, ne ëar aselyë i *hepir i *saitië Valamo, ye *saitanë Valac panya *lantasar epë *Israelindi, ne manteltë yar ner *yácinë cordonin ar *úpuhtaner. **15** Sië ëar yando aselyë i *hepir i *saitië i *Nicolaiyaron. **16** Sië quera! Ai umil, tuluva lenna rato, ar mahtuvan aseltë antonyo macilanen. **17** Lava yen harya hlár hlarë ya i Fairë quetë i *etyaldarennar: Yen *orturë antuvan i nurtaina *máno, ar sen-antuvan ninquë sar, ar i sardessë vinya essë ya úquen ista hequa ye sa-camë. **18** Ar i valanna i etyaldarëo Tiatírossë teca: Sin quetë i Eruion, ye harya henduryat ve uruitë nárë, ar taluryat ve urus: **19** Istan carielyar ar melmelya ar anwatielya ar *veumelya ar voronwielya, ar ne

anvinyë carielyar nar lil la i minyar. **20** Ananta haryan lenna ne umil pusta i nís Yeravel, ye esta immo *Erutercánë, ar *saitas ar *útulyas núronyar carita úpuhtalë, ar matë nati *yácinë cordonin. **21** Ánen sen lúmë querien, mal umis merë querë *úpuhtaleryallo. **22** En! Hortuvanyes mir caima, ar i *úpuhtar aseryë mir alta sangië, ai umiltë querë carieryalon. **23** Ar hínyar lavuvan nurun mapa, ne ilyë i *etyaldari istuvar ne inyë ná ye saca sámar ar endar, ar antuvan ilquenen mici le ve carieryar. **24** Mal quetin i exennar mici le Tiatírassë, illinnar i umir harya *saitië sina ar lá isintier 'i tumnë nati Sátano', ve quetiltë: Uin panya lessë exa cólo. **25** Er *hepa ya haryal, tenna tuluvan. **26** Ar yen *orturë ar cimë carienyar tenna i metta antuvan hérë or i nóri. **27** Turuvaryet angaina vantilanen, ne nauvaltë rácinë mittannar ve cemnë veni – i imya hérë ya inyë acámië Atarinyallo. **28** Ar antuvan sen i arintinwë. **29** Lava yen harya hlár hlarë ya i Fairë quetë i etyaldarennar!"

3

"Ar i valanna i *etyaldarëo Sardissë teca: Sin quetë ye harya i otso fairi Eruva ar i otso eleni: Istan carielyar, ne essenen nalyë cuina – mal nalyë qualin. **2** Na cuiva ar *torya i nati lendala yar nar manwë firien, an lá ihírien carielyar telyainë epë Ainonya. **3** Sië *rena manen acámiel ar manen hlarnel, ar sa-*hepa ar *quera! Ai úval sí aqua cuiva, tuluvan ve pilu, ar laumë istuval i lúmë ya tuluvan lenna. **4** Ananta é haryal mancë essi Sardissë i úmer vahta lanneltar, ar vantuváltë asinyë ninqui lannessen, an naltë valdë. **5** Ye *orturë sië nauva vaina ninqui lannessen, ar laumë *haituvan esserya i parmallo cuiléva, mal *etequetuvan esserya epë Atarinya ar epë valaryar. **6** Lava yen harya hlár hlarë ya i Fëa quetë i etyaldarennar! **7** Ar i valanna i *etyaldarëo Filarelfiasse teca: Sin quetë ye ná airë, ye ná sanda, ye harya Laviro patil, ye panta ne úquen *pahtuva, ar *pahta ne úquen pantuva: **8** Istan carieryar – en! apánien epelyë pantaina ando, ya úquen polë *pahta. An elyë harya pitya túrë, mal *hempel quettanya ar úmë lala essenya. **9** En! I queni *yomencoallo Sátanwa, i estar intë Yúrar ananta umir, mal húrar – en! tyaruvanyet tulë ar lanta undu epë talulyat ar te-tyaruva ista ne emélienyel. **10** *Ehépiel i quetta voronwienyo, ar sië yando inyë le-hepuva i lúmello *tyastalëo ya tuluva i quanda ambarena, tyastien i marir cemendë. **11** Tuluvan rato. *Hepa ya haryal, ne úquen mapuva ríelya. **12** Ye *orturë caruvan tarma i cordassë Ainonyava, ar laumë oi *etelelyuvas, ar tecuvan sessë i essë Ainonyava ar i essë i osto Ainonyava, i vinya Yerúsalem ya tulë undu menello Ainonyallo, ar yando ninya vinya essë. **13** Lava yen harya hlár hlarë ya i Fairë quetë i *etyaldarennar! **14** Ar i valanna i *etyaldarëo Laoricéassë teca: Sin quetë i Násië, i voronda ar sanda *Vettamo, i Yessë i *ontalëo Eruo: **15** Istan carielyar, ne umilyë ringa yar lauca. Merin nelyë ringa yar lauca! **16** Sië, elyë nála *perlauca, ar lá lauca var ringa, *miutuvanyel et antonyallo. **17** I castanen ne quetil: "Nanyë lárëa, nanyë herenya; uin harya maurë *aiquava" – mal umil ista ne elyë ná angayanda ar *nainima ar úna ar *cénelóra ar helda – **18** quetin lenna ne caril mai ai mancal nillo malta poitaina nárenen, ne nauval lárëa, ar ninqui lanni, ne nauval vaina ar ne *heldielyo *naityalë úva tanaina, ar laivë panien hendulyatsë, ne cenuval. **19** Illin i melin antan paimesta ar *tératië. Sië á mína ar quera! **20** En! *Tyúlan epë i ando, tambala. Ai aiquen hlarë ómanya ar panta i ando, tuluvan mir coarya, ar matuvan i *sanyemat aseryë ar se asinyë. **21** Yen *orturë antuvan hamë undu asinyë mahalmanyassë, tambë inyë *orturnë ar hamnë undu as Atarinya mahalmaryassë. **22** Lava yen harya hlár hlarë ya i Fairë quetë i *etyaldarennar!"

4

Apa sin cennen, ar en! ando pantaina meneldë. Ar i minya óma ya hlarnen quéta asinyë né ve i lamma hyólo, ar eques: "Tula amba sinomenna, ar len-tanuvan yar rato martuvar." **2** Imyalussë tullen nu túrë i Fairëo, ar en! engë mahalma meneldë, ar Quén handë i mahalmassë. **3** Ilcë yëo handë entassë né ve *nammírë ar *culmírë, ar *os i mahalma ëa helyanwë, ve *laimaril ilcessë. **4** Ar *os i mahalma ëar canta *yúquëan mahalmar, ar i mahalmassen hander canta *yúquëan anyárar arwë ninqui collaron, ar ríeron maltava cariltassen. **5** Ar et i mahalmallo túlar ítar ar ómar ar *londondi, ar ëar otso calmar uryala epë i mahalma, yar nar i otso fairi Eruo. **6** Ar epë i mahalma ëa ya *séya ve ëar calcava. *Os i mahalma, ara ilya etsë, enger canta cuinë onnar quantë hendion epë ar cana: **7** i minya cuina onna né ve rá, i attëa ve mundo, i neldëa harya anta ve atano, ar i cantëa ná ve vílala soron. **8** Ilya quén i canta cuinë onnaron haryanë enquë rámar, ar ilya cuina onna né quanta hendion *os quanda hroarya ar mityavë. Auressë ar lómissë umiltë pusta quetë: "Airë, airë, airë ná i Héru Eru Iluvala, i ëa ar i engë ar i tuluva!" **9** Ar ilya lussë ya i cuinë onnar antar alcar ar laitalë ar hantalë yen hára i mahalmassë, ye ná cuina tennoio ar oi, **10** i canta yúquëan anyárar lantar undu epë ye hára i mahalmassë ar *tyerir ye ná cuina tennoio ar oi, ar hortaltë ríeltar epë i mahalma, quétala: **11** "Elyë ná valda, i Héru Ainolma, camien i alcar ar i laitië ar i túrë, an ontanelyë ilyë nati, ar indómelyanen engeltë ar ner ontainë."

5

Ar cennen i formassë yëo handë i mahalmassë parma técina mityavë ar i ettesë, *lihtaina otso *lihtainen. **2** Ar cennen polda vala ye *eteramnë taura ómanen: "Man ná valda pantien i parma ar

lehta *lihtaryar?" **3** Mal úquen meneldë ar cemende ar nu cemen pollë panta i parma var yéta minna sa. **4** Ar *nítanen sáravë, an úquen né hírina valda pantien i parma var yéta minna sa. **5** Mal quén mici anyárar quetë ninna: "Áva *níta! Yé! I Rá ye ná Yehúro nossë, Laviro sundo, *orutúrië ar lerta panta i parma ar otso *lihtaryar." **6** Ar cennen *tyúlala endessë i mahalmo ar i canta cuinë onnaron, ar endessë i anyáron, eulë ye *sénë ve ai nes nehtaina, arwa otso rassion ar otso hendion, yar nar Eruo otso fairi yar nar mentainë mir i quanda cemen. **7** Ar lendes ar nampë i parma et formallo yëo handë i mahalmassë. **8** Ar írë nampes i parma, i canta cuinë onnar ar i canta *yúquëan anyárar lantaner undu epë i Eulë, ilya quén haryala nandë ar salpar maltava yar ner quantë *nisquëo, ya ná i hyamier i airion. **9** Ar lindaltë vinya lírë, quétala: "Nalyë valda mapien i parma ar pantien *lihtaryar, an nelyë nehtaina, ar sercelyanen urúniel queni Erun et ilya nossello ar lambello ar nórello. **10** Acárielyet aranië ar airimor Ainolván, ar turuvaltë cemendë." **11** Ar cennen, ar hlarnen óma rimbë valion *os i mahalma ar i cuinë onnar ar i anyárar, ar nótelta né ve *quaihúmi *quaihúmion ar húmi húmion, **12** quétala taura ómanen: "I Eulë ye né nehtaina ná valda camien i túrë ar alma ar sailië ar poldorë ar *laitië ar alcar ar aistië." **13** Ar ilya onna ye ëa mi menel cemenyë ar nu cemen ar i earessë, ar ilyë i nati tassë, hlarnen quéta: "Yen hára i mahalmassë ar i Eulen na i aistië ar i laitië ar i alcar ar i túrë tennoio ar oi." **14** Ar i canta cuinë onnar quenter: "Násië!", ar i anyárar lantaner undu ar *tyerner.

6

Ar cennen írë i Eulë pantanë minë i otso *lihtaron, ar hlarnen minë i canta cuinë onnaron quéta ómanen ve *londondi: "Tula!" **2** Ar cennen, ar en! ninquë rocco, ar ye hamné sessë haryanë quinga; ar ríë né sen antaina, ar etelendes *ortúrala ar *orturien. **3** Ar írë pantanes i attëa *lihta, hlarnen i attëa cuina onna quéta: "Tula!" **4** Ar exë ettullë, narwa rocco; ar yen hamné sessë né antaina mapa rainë oa cemello, ne *nehtumneltë minë i exë; ar lango né sen antaina. **5** Ar írë pantanes i neldëa *lihta, hlarnen i neldëa cuina onna quéta: "Tula!" Ar cennen, ar en! morë rocco; ar ye hamne sessë haryanë *salpat máryatsë. **6** Ar hlarnen ya né ve óma endessë i canta cuinë onnaron quéta: "Lesta oriva *aurepaityalen, ar neldë lestar *findoriva *aurepaityalen, ar áva mala i ilma ar i limpë." **7** Ar írë pantanes i cantëa *lihta, hlarnen i óma i cantëa cuina onno quéta: "Tula!" **8** Ar cennen, ar en! malwa rocco, ar ye hamne sessë haryanë i essë Nuru, ar Mandos se-hilyanë. Ar hérë né tien antaina or i canasta cemen, nehtien langonen ar maitiénen ar *unquámenen ar i vercë celvainen cemen. **9** Ar írë pantanes i lempëa *lihta, cennen nu i *yangwa fëar i nehtainaron Eruo quettanen ar i vettiënen ya haryaneltë. **10** Ar ramneltë taura ómanen, quétala: "Manen andavë, airë ar sanda Hér, úval namë ar paimeta sercelman issen marir cemendë?" **11** Ar ninquë vaima né antaina ilquenen mici te; ar né tien quétina serë sinta lúmë lil, tenna i nóte né quátina yando *arnúoltaron ar hánoltaron i *nomner nehtainë ve intë. **12** Ar cennen írë pantanes i enquëa *lihta, ar alta *cempapië martanë, ar Anar quernë morë ve *fillannë findiva, ar quanda Isil né ve sercë, **13** ar menelo eleni lantaner cemenna, ve írë i úmanwë *relyávi lantar *relyávaldallo *quastaina taura súrinen. **14** Ar menel oantë ve *toluparma nála toluina, ar ilya oron ar tol ner *haitanë nómetallon. **15** Ar cemen arani ar i antaurar ar i cánor ar i lárëar ar i poldar ar ilya mól ar ilya léra quén nurtaner intë i rottossen ar imíca i ondor i orontion. **16** Ar quétaltë i orontinnar ar i ondonnar: "Á lanta orelmë ar ámë nurta antallo yëo hára i mahalmassë ar i ahallo i Eulëo, **17** an i alta aurë ahaltava utúlië, ar man polë *tyulé?"

7

Apa sin cennen canta valar *tyúla i canta vincassen cemen, avaleryala i canta súri cemen, ne súrë úva hlápula cemendë var ëaressë var ilya aldassë. **2** Ar cennen exa vala ortala anarórello, haryala i cuina Eruo *lihta, ar ramnes taura ómanen i canta valannar in né lávina mala cemen ëaryë, **3** quétala: "Áva mala cemen var ëar var i aldar, tenna apa *ilihtielmë i núrur Ainolvo timbareltassen." **4** Ar hlarnen i nóte i *lihtainaron, canta ar canaquëan ar tuxa húmi, *lihtainë et ilya nossello Israelindion: **5** Et nossello Yehúro yunquë húmi *lihtainar, et nossello Reuveno yunquë húmi, et nossello Aro yunquë húmi, **6** et nossello Ahyero yunquë húmi, et nossello Naftalío yunquë húmi, et nossello Manassëo yunquë húmi, **7** et nossello Simëondo yunquë húmi, et nossello Levio yunquë húmi, et nossello Issacáro yunquë húmi, **8** et nossello Sevulundo yunquë húmi, et nossello Yósefo yunquë húmi, et nossello Venyamíno yunquë húmi *lihtainar. **9** Apa sin cennen, ar en! alta rimbë ya úquen ista onotë, et ilyë nórellon ar nossellon ar liellon ar lambellon, tyúlala epë i mahalma ar epë i Eulë, vainë ninqui vaimassen; ar enger olvar *nindornion maltassen. **10** Ar ramneltë taura ómanen, quétala: "Etelehtië tulë Ainolvallo, ye hára i mahalmassë, ar i Eulello." **11** Ar ilye i valar *tyuller *os i mahalma ar i anyárar ar i canta cuinë onnar, ar lantaneltë antaltannar epë i mahalma ar *tyerner Eru, **12** quétala: "Násië! I aistië ar i alcar ar i sailië ar i hantalë ar i *laitië ar i túrë na Ainolvava, tennoio ar oi! Násië!" **13** San quén i anyáron quentë ninna, quétala: "Man nar queni sinë i nar vainë ninqui vaimassen, ar mallo utúlieltë?" **14** Quenten senna: "Herunya, elyë ista!" Ar nyarnes nin: "Queni sinë nar i túlar et i alta sangiello, ar opoitieltë vaimaltar ar ta-ininquier i Eulëo sercessë. **15** Sië éaltë epë i mahalma Eruva, ar veuyaltes auresse ar lómissë cordaryassë, ar ye hára i mahalmassë panyuva *lancoarya or te. **16** Lá nauvaltë maitë

var soicë ata; Anar úva petitat, var urtala úrë. **17** An i Eulë endessë i mahalmo nauva mavarelta, ar tulyuvaryet ehtelennar cuina nenwa, ar Eru *haituva ilya nírë hendiltallon."

8

Írë i Eulë pantanë i otsëa *lihta engë quildë menelde *os *lúmeperta. **2** San cennen i otso valar i tyulir epë Eru, ar otso hyólar ner tien antainë. **3** Ar exa vala, ye haryanë *nisquema maltava, tullë ar *tyullë ara i yangwa, ar né sen antaina alta lesta *nisquëo, carien ostimë as i hyamier ilyë i airion i *yangwassë maltava epë i mahalma. **4** Ar i valo mallo, epë Eru, i usquë i nisquëo ortanë as i hyamier i airion. **5** San i vala nampë i *nisquema ar sa-quantë nárenen i yangwallo. Ar hortaneryes cemenna; ar enger *londondi ar ómar ar ítar ar *cempapië. **6** Sí i otso valar i haryaner i otso hyólar manwaner ta-lamien. **7** I minya vala lamyanë hyólarya, ar hilyaner *helexë ar úr ostimmessë as sercë, ya lantanë cemenna; ar nelesta cemenó né urtaina, ar nelesta i aldaron ner urtainë, ar ilya laica salquë né urtaina. **8** I attëa vala lamyanë hyólarya, ar nat ve alta oron, uryala nárenen, né hortaina mir ëar; **9** ar i nelesta ëaro quernë sercenna, i nelesta i cuinë onnaron ëaressë firner, ar i nelesta i ciryaron ner *terhastainë. **10** I neldëa vala lamyanë hyólarya, ar alta elen lantanë menello, uryala ve calma, ar lantanes i nelestanna i sírion ar ehteleron nenwa. **11** I eleno essë ná *Assáro. Nelesta i nenion quernë *assároanna, ar rimbë queni firner i nennen, an nes carna sára. **12** I cantëa vala lamyanë hyólarya, ar nelesta Anaro né pétina, ar nelesta Isilo, ar nelesta elenion, ne nelesta calalto quernë mornienna, nelesta i aurëo né pustaina caltiello, ar sië yando nelesta i lómio. **13** Ar yétanen, ar hlarnen soron rámala taura ómanen írë villes endessë menelo: "Ai, ai, ai in marir cemendë, írë i lemyala hyólar i exë valaiva nauvar lamyainë!"

9

Ar i lempëa vala lamyanë hyólarya, ar cennen elen lantaina menello cemenna, ar né sen antaina i *patil i latto i undumëo. **2** Pantanes latta i undumëo, ar usquë ortanë ve alta urnallo, ar Anar ar i vilya ner *morintë i usquenen i lattallo. **3** Ar et i usquello tuller *salquecápor cemenna, ar né tien antaina hérë ve i hérë i *nastaroron cemendë. **4** Né tien quétina ne lá %malumneltë cemenó salquë var ilya laica olva var ilya alda, mal er i queni lá arwë i *lihto Eruva timbareltassen. **5** Né tien antaina te-nwalië lempë astassen, mal lá te-nehtië, ar nwalmelta né ve nwalmë *nastaro, írë nastas quén. **6** Ar entë ressen queni sacubar nuru, mal úvar hiritas; milyuvaltë firë, mal nuru usuva tello. **7** Ilcë i salquecáporon né ve roccor manwainë ohtan; ar cariltassen enger yar *sënë ve ríer maltava; antaltar ner ve atanion antar, **8** ar haryaneltë findessë ve nission findessë, ar nelciltar ner ve rávion nelci; **9** haryaneltë ambassi ve angainë ambassi, ar i lamma rámaltaron né ve i lamma rimbë luncar arwë roccoron yúrala ohtanna. **10** Haryaltë pimpi arwë nassion ve nastaror, ar túrelta malien queni lempë astassen ëa pimpeltassen. **11** Ve aran te-túrala ëa tien i undumëo vala; esserya *Heveryassë ná Avarдон, ar *Hellenyassë haryas i essë Apollion. **12** I minya naicë avánië. En! tuluvar atta naici lil apa sin. **13** I enquëa vala lamyanë hyólarya, ar hlarnen óma i canta rassellon i *yangwassë maltava epë Eru. **14** I óma quentë i enquëa valanna arwa i hyólo: "Á lerya i canta valar i nar nútínë ara i alta sírë Perat!" **15** Ar i canta valar ner leryainë, i ner manwainë i lúmen, i auren, i astan ar i loan, nehtien nelesta Atanion. **16** I nóte roquenion hosseltassë né yúquëan húmi lúr quëan húmi; hlarnen nótelta. **17** Ar sië yétanenyë i roccor cenienyassë: i roqueni coller ambassi arwë i quilë nárëo ar lúlëo ar *ussardo, ar cari i roccoiva ner ve cari rávion, ar nárë ar usquë ar *ussar etelender et antoltallon. **18** Neldë sinë ungwalínen nelesta Atanion né nehtaina, i nárenen ar i usquenen ar i *ussardenen etelelyala antoltallon. **19** An i túrë i roccoron ëa antoltassen ar pimpeltassen; pimpeltar ner ve leucar, arwë carion, ar tanen harnaltë. **20** I lemyala ranta Atanion, i úmer nehtainë sinë ungwalínen, úmer querë i cariellon maltaron var pusta *tyerë raucor ar cordoni maltava ar telpeva ar urusteva ar ondova ar toava, yar umir polë cenë var hlarë var vanta; **21** yando úmeltë querë ho nehtieltar var felulta var *úpuhtalelta var pilweltar.

10

Ar cennen exa polda vala túla undu menello, vaina fanyassë ar arwa helyanwëo or carerya, ar antarya né ve Anar, ar telcoryar ve tarmar náreva. **2** Haryanes pitya pantaina parma. Ar panyanes forya talerya ëaressë ar i hyarya nóressë, **3** ar eteramnes taura ómanen, ve írë rá ná rávëa. Ar írë eteramnes, i otso londondi quenter vérë ómaltainen. **4** Apa i otso *londondi quenter, inyë tecumnë, mal hlarnen óma menello ya quentë: "Á *lihta ya i otso *londondi equétier ar ávasa tecë!" **5** Ar i vala ya cennen tyúla ëaressë ar nóressë ortanë márya menelenna ar ánë vandarya yenen ná cuina tennoio ar oi, ye ontanë menel ar ya ëa sassë, ar cemen ar ya ëa sassë, ar ëar ar ya ëa sassë: "I lúmë avánië! **7** Mal i ressen yar i otsëa vala nauva hlárina, írë lamyumnes hyólarya, san Eruo fóle nauva telyaina, ve i evandilyon ya ánes núroryain, i *Erutercánor." **8** Ar i óma ya hlarnen menello quentë ninna ata, quétala: "Á lelya, á mapa i parma ya ná pantaina i massë i valo ye *tyúla i ëaressë ar i nóressë." **9** Ar lenden i valanna ar quentë senna ne nin-antumnes i pitya parma; ar quentes ninna: "Ása mapa ar mata; nauvas sára *cumbolyan, mal lissë ve lis antolyassë." **10** Ar

nampen i pitya parma et i valo mallo ar sa-mantë; nes lissë ve lis antonyassë, mal apa mantenyas *cumbonya né carna sára. **11** Ar né quétina ninna: "Mauya len ata quetë ve *Erutercáno, pa lier ar nóri ar lambi, ar rimbë arani."

11

Ar né nin antaina sirpë ve vantil, ar mo quentë: "Á orta ar á *lesta i corda Eruva ar i *yangwa ar i *tyerir sassë, **2** mal á hehta i cordo etya paca ar ávasa lesta, an nas antaina i nórin, ar *vattuvaltë i airë ostonna atta ar *canquëan astassen. **3** Ar lavuvan atta *vettamonyain quetë ve *Erutercánor enenquëan ar yunquë tuxar ressen, vainë fillannessë." **4** Sinar nar i atta *ilmaldar ar i atta *calmatarmar yar tyulir epë i Heru cemen. **5** Ai aiquen merë mala te, nárë etelelya et antoltallon ar matë nottoltar, ar ai aiquen merë mala te, nauvas nehtaina sië. **6** *Eltë haryar i hérë *pahtien menel, ne mistë úva lanta i ressen yar quétaltë ve *Erutercánor, ar haryaltë hérë or i neni, taquerien sercenna ar petien cemen ilya ungwalenen, ilya lussë ya meriltë. **7** Ar írë etélieltë *vettielta, i celva ye orta i undumello ohtacaruva tienna, ar *orturuvaryet ar te-nehtuva. **8** Ar loicoltar caituvar i palla mallessë i alta ostossë ya ná *fairavë estaina Sorom ar *Mirrandor, yassë yando Herulta tarwestaina né. **9** Queni i lieron ar nossion ar lambion yétuvar loicoltar neldë ar perta ressen, ar umiltë lavë ne loicoltar nar panyainë noirissë. **10** Ar i marir cemendë *alastar pa te ar nar *alassië, ar mentuvaltë annar minë i exenna, an atta *Erutercánor sinë nwalyaner i marir cemendë. **11** Mal apa i neldë ar perta auri cuilefairë Erullo tullë minna te, ar ortaneltë taliltassen, ar alta caurë lantanë innar yétaner te. **12** Ar hlarneltë taura óma et menello quéta tienna: "Tula amba sinomenna!" Ar lendeltë mir menel i fanyassë, ar nottoltar te-cenner. **13** Ar lúmë yanassë engë alta cempapië, ar quaista i osto ataltanë, ar otso húmi queni ner nehtainë i cempapiënen, ar i lemner ner ruhtainë ar áner alcar menelo Erun. **14** I attëa naicë avánië. En! i neldëa naicë tuluva rato. **15** Ar i otsëa vala lamyanë hyólarya. Ar taurë ómar ner hlárinë cemendë, quétala: "I aranië i mardeva ná sí Herulvo ar Hristoryo, ar turuvas tennoio ar oi." **16** Ar i canta ar yúquëan anyárar i hamner epë Eru mahalmaltassen lantaner antaltannar ar *tyerner Eru, **17** quétala: "Hantalme len, Héru Eru, i Iluvala, i ëa ar i engë, an amápiel alta túrelya ar turë ve aran. **18** Mal i nóri ner *aharwë, ar véra ahalya tullë, ar i lúmë namien i qualini ar antien *paityalë núrolyain, i *Erutercánor, ar i airin ar in rucir esselyallo, i pityar ar i altar, ar *terhastien i *terhastar cemen." **19** Ar i corda Eruva ya ëa meneldë né pantaina, ar i colca véreryo né cenna cordaryassë. Ar enger ítar ar ómar ar *londondi ar *cempapië ar alta *helexë.

12

Ar alta tanna né cenna meneldë, nís vaina Anaressë, ar Isil engë nu taluryat, ar careryassë engë rië yunquë eleniva. **2** Nes *lapsarwa, ar *eteramas naiceryassen ar nwalmerya colien. **3** Ar exa tanna né cenna meneldë, ar en! alta narwa hlócë, arwa otso carion ar quëan rassion, ar careryassen haryas otso *sarnuntar. **4** Pimperya tucë nelesta i elenion menelo, ar hortaneryet undu cemenna. Ar i hlócë *tyullë epë i nís ye columnë, ne, írë columnes, polles *hlucë hínarya. **5** Ar colles yondo, seldo, ye turuva ilyë i nóri angaina vantilanen. Ar hínarya né mapaina oa Erunna ar mahalmaryanna. **6** Ar i nís úsë mir i erumë, yassë haryas nómë manwaina Erunen, ne entassë camunnes maureryar *enenquëan ar yunquë tuxar ressen. **7** Ar ohta martanë meneldë: Mícael ar valaryar mahtaner i hlócenna, ar i hlócë ar valaryar mahtaner, **8** mal úmes orturë, ar tien nómë úmë voro hírina meneldë. **9** Ar i alta hlócë né hortaina undu, i enwina leuca, ye ná estaina i Arauco ar Sátan, ye útulya quanda Ambar – nes hortaina undu cemenna, ar valaryar ner hortainë undu aseryë. **10** Ar hlarnen taura óma menello quéta: "Sí utúlier i etelehtië ar i túrë ar i aranië Ainolvo ar i hérë Hristoryo, an i *ulquëto hánolvaron ná hortaina undu, ye *te-ulquentë auressë ar lómissë epë Ainolva! **11** Ar *orturneltes i sercenen i Eulëo ar i quettanen *vettielto, ar cuilelta úmë tien sië melda ne avaneltë velë qualmë. **12** Sië na alassië, a menel ar i marir sassë! Ai cemenen ar ëaren! An i Arauco utúlië undu lenna, arwa alta aho, istala ne lúmerya sinta ná." **13** Ar írë i hlócë cennë ne nes hortaina undu cemenna, roitanes i nís ye collë i seldo. **14** Mal rámat i alta sorno ner antainë i nissen, ne polles vilë mir i erumë nómeryanna; entassë camis maureryar mi lúmë ar lúmi ar perta lúmëo, haira i leucallo. **15** Ar i leuca mentanë nén ve sírë antoryallo apa i nís, se-querien i sírenen. **16** Mal cemen ánë restië i nissen, ar cemen pantanë antorya ar *hluncë i sírë ya *miutanë i hlócë antoryallo. **17** Ar i hlócë né *aharwa i nissenna, ar lendë oa ohtacarien innar lemner erderyo, i hepír i axani Eruo ar haryar i *vettië pa Yésus.

13

Ar *tyulles i litsessë ara ëar. Ar cennen celva ortala et ëarello, arwa quëan rassion ar otso carion, ar rasseryassen haryas quëan *sarnuntar, ar cariryassen ëar essi yaiwëo Eruva. **2** Ar i celva ye cennen né ve *picara, mal taliryar ner ve morco tali, ar antorya né ve rávo anto. Ar i hlócë ánë sen túrerya ar mahalmarya ar alta hérë. **3** Er cariryaron *sénë harna qualmen, mal qualmeharwerya né *nestaina, ar i quanda cemen hilyanë i celva elmendassë. **4** Ar *tyerneltë i hlócë antieryanen hérë i celvan, ar *tyerneltë i celva quétala: "Man ve i celva ná, ar man polë mahta senna?" **5** Ar né sen antaina anto quétala altë nati ar yaiwi Eruva, ar camnes hérë carien natiryar atta ar

*canquëan astain. **6** Ar pantanes antorya yaiwessen Eruva, quetien yaiwi esseryava ar mareryava, ar iva marir meneldë. **7** Ar né sen antaina ohtacarita i airennar ar *orturitat, ar camnes hérë or ilya nossë ar lië ar lambë ar nórë. **8** Ar ilyë i marir cemendë se-*tyeruvar, illi ion essi umir técinë Parmassë Cuiléva i Euleva ye né nehtaina, tulciello i mardeva. **9** Aiquen arwa hlaro, lava sen hlarë! **10** Ai quén mandon ná, mir mando lelyas. Ai quén nehtuva macilanen, nauvas nehtaina macilanen. Símen ëa maurë voronweva ar *anwatiéva i airion. **11** Ar cennen exa celva, ye ortanë cemello, ar haryanes rasset ve eulë, mal quentes ve hlócë. **12** *Yuhtas i quanda hérë i minya celvo epë henduryat. Tyaris cemen ar i marir sassë *tyerë i minya celva, yëo qualmeharwë nestaina né. **13** Ar caris altë tannar; yando nárë tyaris lanta undu et menello cemenna epë hendi atanion. **14** Ar *útulyas i marir cemendë, i tannainen yar ná sen lávina carë epë hendi i celvo. Quetis innar marir cemendë ne caruvaltë venwë i celvo, ye camnë i macilharwë ar *nantullë cuilenna. **15** Entë, né sen lávina anta sülë i celvo venwen, ne i celvo venwë yúyo quentë ar tyarnë ne illi i úmer *tyerë i celvo venwë ner nehtainë. **16** Ar tyaris illi, i pityar ar i altar, i lárëar ar i únar, ar i lérar ar i móli, camë tehta formaltassë var timbareltassë, **17** ne *úquen lerta manca var *vacë hequa quén arwa i tehto, i celvo essë var i nótë esseryo. **18** Símen ëa maurë sailiéva: Lava i handan notë i celvo nótë, an nas atano nótë, ar nóteryá ná enquë ar *enenquëan ar enquë tuxar.

14

Ar cennen, ar en! i Eulë *tyullë Oron Síondë, ar aseryë canta ar *canquëan ar tuxa húmi haryala esserya ar i essë Atareryo técinë timbareltassen. **2** Ar hlarnen lamma et menello, ve i lamma rimbë nenion ar ve i lamma alta *londondo; ar i lamma ya hlarnen né ve nandaror i tyalir nandeltassen. **3** Ar lintaltë vinya lírë epë i mahalma ar epë i canta cuinë onnar ar i anyárar, ar úquen pollë *nolya lírë tana hequa i canta ar *canquëan ar tuxa húmi, i nar mancainë cemello. **4** *Eltë nar i lá avah-tier intë nissinen, an naltë vendi. *Eltë nar i hilyar i Eulë ilya nómessë ya lelyas. Neltë mancainë ho mici Atani ve *minyávi Erun ar i Eulen, **5** ar huru úmë hírina antoltassen; naltë *mordolórë. **6** Ar cennen exa vala vílala endessë menelo, ar haryanes oira evandilyon *tercanien in marir cemendë, ar ilya nóren ar nossen ar lamben ar lien, **7** quétala taura ómanen: "Ruca Erullo ar ásen anta alcar, an i lúmë namieryo utúlië, ar tyera ye carnë menel cemenyë ar ëar ar ehteler nenwa." **8** Ar exë, attëa vala, hilyanë quétala: "Alanties! Alantië Vável Alta, ye tyarnë ilyë nóri sucë i limpëo i ahava úpuhtaleryo!" **9** Ar exa vala, neldëa, te-hilyaner, quétala taura ómanen: "Ai aiquen *tyerë i celva ar venwerya, ar camë i tehta timbareryassë var máryassë, **10** yando sucuvas i limpëo i ormeva Eruo ya ná ulyaina poica mir i yulma aharyava, ar nauvas nwalyaina nárenen ar *ussardenen epë i airi valar ar epë i Eulë. **11** Ar i usquë nwalmelto orta amba tennoio ar oi, ar auressë ar lómíssë umintë haryar sérë, i tyerir i celva ar venwerya, ar aiquen ye camë i tehta esseryo. **12** Símen ëa maurë i voronwiéva i airion, i *hepir i axani Eruo ar i *anwatië Yésuo." **13** Ar hlarnen óma et menello quéta: "Teca: Alassië nar i qualini i firir i Herussë, ho sí. Ná, i Fairë quetë, lava tien serë mótieltallon, an carieryar te-hilyar." **14** Ar cennen, ar en! fána fanya, ar i fanyassë quén ve atanyondo hamnë, haryala rië maltava careryassë ar aica circa máryassë. **15** Ar exa vala etelendë i cordallo, rámalá taura ómanen yenna hamnë i fanyassë: "Á menta circalya ar *cirihta, an i lúmë yáviéo utúlië, ar cemenó yávië manwa ná." **16** Ar ye hamnë i fanyassë mentanë circarya cemendë, ar cemen *ciritaina né. **17** Ar exa vala etelendë i cordallo ya ëa meneldë, yando *eryë arwa aica circo. **18** Ar exa vala etelendë i *yangwallo, ye haryanë hérë or i nárë. Ar eteramnes taura ómanen yenna haryanë i aica circa, quétala: "Á menta aica circalya ar á hosta i loxi liantassëo cemenó, an *tiumaryar nar manwë." **19** Ar i vala *yuhtanë circarya cemendë ar hostanë i yávë liantassëo cemenó, ar sa-hortanë mir i alta *limpehramba ahava Eruo. **20** Ettessë i osto i limpehramba né *vattaina, ar sercë ullë i limpehramballo ve táravë ve i *antolattar i roccoron, *hairiessë enquë tuxar ar húmë *restandiéron.

15

Ar cennen meneldë exa tehta, alta ar *elmendëa, otso valar arwë otso ungwaleron, i métimar, an tanen Eruo ormë ná telyaina. **2** Ar cennen nat ve ëar calcava, ostimessë as nárë, ar i orutúrier i celva ar venwerya ar esseryo nótë *tyuller ara i ëar calcava, arwë nandion Eruo. **3** Ar lintaltë i lírë Mósëo, Eruo núro, ar i lírë i Eulëo, quétala: "Altë ar *elmendië nar carielyar, Héru Eru, i Iluvala. Failë ar sandë nar tielyar, Aran oirëo. **4** Man úva rucë lello, a Héru, ar *alcarya esselya? An elyë erya airë ná. An ilyë i nóri tuluvar ar *tyeruvar epë le, an failë namielyar nar sí apantainë." **5** Ar apa nati sinë cennen, ar i yána i *Lancavo *Vettiéva né pantaina meneldë, **6** ar i otso valar arwë i otso ungwaleron etelender i yánallo, vainë poica, calima *pásessë ar *quiltaina *os ambariltar laurië quiltainen. **7** Ar quén i canta cuinë onnaron áner i otso valain otso salpar maltava yar ner quantë i ormëo Eruo, ye ná cuina tennoio ar oi. **8** Ar i yána né quátina usquëo, i alcarnen Eruo ar túreryanen, ar *úquen pollë tulë mir i yána tenna i otso ungwaler i otso valion ner telyainë.

16

Ar hlarnen taura óma et i yánallo quéta i otso valannar: "Á lelya ar ulya i otso salpar ormeva Eruo mir cemen!" **2** Ar i minya etelendë ar ulyanë salparya mir cemen. Ar ulca ar *raxëa *sistë *sënë i

atanissen i haryaner i tehta i celvo ar *tyerner venwerya. **3** Ar i attëa ulyanë salparya mir ëar. Ar quernes sercenna ve i sercë qualinello, ar ilya cuina onna firnë, i enger ëaressë. **4** Ar i neldëa ulyanë salparya mir i síri ar i ehteler nenwa, ar querneltë sercenna. **5** Ar hlarnen i vala i nenion quéta: "Faila nalyë, i ëa ar i engë, i airë, an sië anámie!" **6** An ulyaneltë sercë airion ar *Erutercánoron, ar antiel tien sercë sucien. Naltë valdë!" **7** Ar hlarnen i yangwa quéta: "Ná, Héru Eru, i Iluvala, anwë ar failë nar namielyar!" **8** Ar i cantëa ulyanë salparya Anarena, ar né Anaren antaina urtië Atani nárenen. **9** Ar Atani ner urtainë alta úrenen, mal *avaistaneltë i essë Eruo, i haryanë hérë or ungwaler sinë, ar úmeltë querë sen-antien alcar. **10** Ar i lempëa ulyanë salparya i mahalmanna i celvava. Ar mornië lantanë aranieryanna, ar *nyandaneltë lammaltar i nwalmanen, **11** mal Eru menelo *avaistaneltë nwalmtainen ar sistiltainen, ar úmeltë querë carieltallon. **12** Ar i enquëa ulyanë salparya mir i alta sírë Perat, ar nenerya né *parahtaina, manwien i mallë i arandin anarórello. **13** Ar cennen neldë úpoicë fairi, ve quáci, i tuller et i antollo i hlócëo, ar i antollo i celvo, ar i antollo i *hurutercáno. **14** Neltë raucofairi ar carir tannar, ar etelelyaltë i arannar quanda Ambaro, te-hostien i ohtan i alta auressë Eru Iluvalo. **15** – "En! túlan ve pilu! *Alassëa ná ye lemya cuiva ar *hepë lanneryar, ne lá mauyuva sen vanta helda, írë queni cenir *naityalerya!" – **16** Ar hostaneltet i nómessë ya *Heveryassë ná estaina *Armaherdon. **17** Ar i otsëa ulyanë salparya vilyanna. Ar taura óma ettullë i yánallo, i mahalmallo, quétala: "Amarties!" **18** Ar enger ítar ar ómar ar *londondi, ar martanë *cempapië sië alta ne lá amartië *aiqua ve sin írë Atani amárier cemendë – *cempapië sië palla var alta. **19** Ar i alta osto né ciltaina mir neldë rantar, ar ataltaner ostor i nóríva. Eru *rennë Vável Alta, ar sen-ánes i yulma i limpëo i ormeva aharyava. **20** Ilya tol úsë, ar oronti úmer voro hírinë. **21** Sardi *helexeva, altë ve *talenti*, lantaner undu menello i queninnar. Mal queni *avaistaner Eru i ungwalénen *helexeva, an i ungwalë rúcima né.

17

Ar quén i otso valion i haryaner i otso salpar tullë ar quentë asinyë, quétala: "Tula, tanuvan len i namië i alta *imbacindeva ye hára rimbë nenissen, **2** as ye i arani cemeno *úpuhtaner, ar i marir cemendë ner cárinë *limpunquë *úpuhtaleryo limpenen." **3** Ar nye-colles oa i Fairesse mir i erumë. Ar cennen nís hárala culda celvassë quanta ession yar ner yaiwë Eruva, arwa otso carion ar quëan rassion. **4** I nís né netyaina maltanen ar mírinen ar marillainen, ar máryassë haryanes yulma maltava quanta saurë nation ar i úpoicë nation *úpuhtaleryo. **5** Ar timbareryassë né técina essë, fólë: "Vável Alta, amil *imbacindion ar i saurë nation cemeno." **6** Ar cennen ne i nís né *limpunqua i sercenen i airion ar i sercenen i *vettamoron Yésuo. Írë cennenyes *fellen alta elmenda. **7** Mal i vala quentë ninna: "Manan *félal elmenda? Nyaruvan len i fólë i nisso ar i celvo se-cólala ar arwa i otso carion ar i quëan rassion: **8** I celva ye cennel engë, mal ëa lá, ananta ortuvas et i undumello ar lelyuva oa mir *terhastië. I marir cemendë, ion essi umir técinë i Parmassë Cuiléva tulciello i mardeva, *feluvar elmenda írë ceniltë ne i celva engë, mal ëa lá, ananta entuluva. **9** Símen ëa maurë handaléva arwa sailiéo: I otso cari nar otso oronti, ar tassë i nís hára. **10** Ar ëar otso arani: lempë alantier, minë ëa sí, ar i exë voro lá utúlië, ar írë tuluvas, lemyuvas sinta lúmessë. **11** Ar i celva ye engë mal ëa lá, nas yando toltëa aran; tulis i otsollo ar lelya oa mir terhastië. **12** Ar i quëan rassi yar cennel nar quëan arani, i voro lá acámier aranië, mal é camiltë hérë ve arani erya lúmessë as i celva. **13** Haryaltë i imya sanwë ar antar túrelta ar hérelta i celvan. **14** Mahtuvaltë as i Eulë, mal nála Heru heruion ar Aran aranion, i Eulë te-*orturuva, as i yálinar ar *cílinar ar vorondar." **15** Ar eques ninna: "I neni yar cennel, yassen hára i *imbacindë, nar lier ar sangar ar nóri ar lambi. **16** Ar i quëan rassi yar cennel, ar i celva – yeltuvaltë i *imbacindë ar se-caruvar lusta ar helda, ar matuvaltë hráverya ar se-urtuvar nárenen. **17** An Eru panyanë endaltassen carë indómerya, ne caruvaltë erya sanwë ar antuvar aranielta i celvan, tenna Eruo quettar nar telyainë. **18** Ar i nís ye cennel ná i alta osto haryala aranië or i arani cemeno."

18

Apa nati sinë cennen exa vala túla undu menello, arwa alta hérëo, ar cemen né calyaina alcareryanen. **2** Ar *eteramnes polda ómanen: "Alanties! Alantië Vável Alta, ar *ahyánies mir *mariénomé raucoron ar mando ilya úpoica ar yeltaina aiwëo! An i limpenen ormeva úpuhtaleryo ilyë i nóri alantier, ar cemeno arani úpuhtaner aseryë, ar cemeno macari ner cárinë lárië i túrenen *landalóra úveryo." **4** Ar hlarnen exa óma et menello quéta: "Á lelya et sello, lienya, ne lá haryuvaldë ranta aseryë úcariryassen, ar ne lá camuvaldë et ungwaleryallon. **5** An i hahta úcariryaiwa rahta menelenna, ar Eru *erénië i úfailë carieryar. **6** Ásen *nananta tambë ve *eryë *nanánë, ar cara sen atwa yaron *eryë acárië! I yulmassë yanna ulyanes á ulya atwa lesta eryen! **7** Ve *alcaryanes immo ar marnë *landalóra úvessë, tambë ásen anta nwalme ar nyéré! An enderyassë quetis: 'Háran tári, ar uin *vennolóra, ar úvan oi ista nyéré.' **8** Sië ungwaleryar tuluvar mi aurë er, qualmë ar nyéré ar maitië, ar nauvas urtaina nárenen, an polda ná i Héru Eru i anámië se! **9** Ar cemeno arani, i úpuhtaner aseryë ar marnar landalóra úvessë, euvar níressen ar palpuvar intë nyéressë eryeva, írë yétaltë i usquë urtieryallo. **10** *Tyúlaltë hairavë caureltanen nwalmaryava ar quétar: 'Horro, horro, a alta osto, Vável i polda osto, an erya lúmessë namielya utúlië!' **11** Ar cemeno macari ëar níressen ar sa-nainar, an sí ëa úquen yen poliltë *vacë

*omacielta, **12** *omacië arwa malto ar telpëo ar mírion ar marillaron ar mára *pásëo ar *luicornio ar samindo ar culdo, ar ilya nísima tavarwa ar ilya venëo *mortavarwa ar ilya venëo *anirta tavarwa ar urusto ar ango ar alasto, **13** ar *cinnamóno* ar *amomúmo* ar *nisquëo ar nísima ilma ar *ninquimo ar limpëo ar *pië-ilmo ar mulmo ar orio ar yaxion ar mámaron, ar roccoron ar luncaron ar mólion – cuinë quenion. **14** É i mára yávë ya elyë mernë oantië lello, ar ilyë i netyë nati ar i calwë nati nar len vanwë, ar mo úva oi enhiruva ta. **15** I macari mancala sinë natissen, i ner cárinë lárië sello, *tyuluvar hairavë caureltanen nwalmaryava ar euvar níressen ar haryuvar nyérë, **16** quétala: 'Horro, horro – i alta osto, vaina mi *pásë ar *luicornë ar culda, ar netyaina maltanen ar mirenen ar marillanen, **17** an erya lúmessë alma sië alta né *terhastaina!' Ar ilya hesto ar ilquen ye lelya ciryanen, ar ciryamor ar illi i mótar äressë, *tyuller hairavë **18** ar *eteramner írë yétaneltë i usquë urtieryallo ar quenter: 'Man mici ostor ná ve i alta osto?' **19** Ar hortaneltë asto cariltannar ar *eteramner mi níri ar nyérë, ar quenter: 'Horro, horro – i alta osto, yassë illi i haryar ciryar äressë ner cárinë lárië alta almaryanen, an erya lúmessë nes *terhastaina!' **20** Na allassië eryenen, a menel ar i airi ar i aposteli ar i *Erutercánor, an *eldenen Eru equétië namië senna!" **21** Ar polda vala ortanë alta *mulondo ar sa-hortanë mir ëar, quétala: "Sië, lintavë, Vável Alta nauva hortaina undu, ar úvas oi enhírina. **22** Ar i lamma nandaroron ar nyelloron ar simpetarion ar *hyólamoron laumë nauva hlárina lessë ata, ar tanor ilyë curwion laumë nauvar hírinë lessë ata, ar i lamma *mulondollo laumë nauva hírinë lessë ata, **23** ar cala calmo laumë caltuva lessë ata, ar óma endero var indisso laumë nauva hlárina lessë ata; an macarilyar ner i mindë neri cemenó, an felulyanen ilyë i nóri ner útulyainë. **24** Entë, sessë né hírinë i sercë *Erutercánoron ar airion ar illion i ner nehtainë cemendë."

19

Apa nati sinë hlarnen ya né ve taura óma alta rimbëo meneldë. Quenteltë: "Hallelúya! I etelehtië ar i alcar ar i túrë nar Ainolvo, **2** an namieryar nar anwë ar failë. An anámies i alta *imbacindë ye *terhastanë cemenó *úpuhtaleryanen, ar Eru apaitië núroraron sercë et máryallo." **3** Ar i attëa lussë quenteltë: "Hallelúya! Ar i usquë sello orta amba tennoio ar oi!" **4** Ar i canta *yúquëan anyárar ar i canta cuinë onnar lantaner undu ar *tyerner Eru ye handë i mahalmassë, ar quenter: "Násië! Hallelúya!" **5** Ar óma tullë i mahalmallo, quétala: "Á laita Ainolva, ilyë núrorar, i pityar ar i altar!" **6** Ar hlarnen ya né ve óma alta rimbëo ar ve lamma rimbë nenion ar ve lamma poldë *londondi. Quentelte: "Hallelúya, an i Héru Ainolva, i Iluvala, ná sí aran! **7** Alvë *nië *alassië ar meryë, ar alvë anta sen i alcar, an i Eulëo vestalë utúlië, ar vesserya amanwië immo. **8** Ar né sen antaina ne nas vaina calima, poica, mára pásessë, an i mára pásë ná i failë carier i airion." **9** Ar nyaris nin: "Teca: *Alassië i nar tultainë i vestalë-mattenna i Eulëo." Entë, eques ninna: "*Sini nar i anwë quettar Eruo." **10** Ar lantanen undu epe taluryat *tyerien se. Mal nyaris nin: "Cima! Áva carë! Nanyë er arnúro as le ar hánolyar, i haryar i *vettië Yésuo! Tyera Eru!" An i *vettië Yésuo ná i apacéno fairë. **11** Ar cennen menel pantaina, ar en! ninquë rocco! Ar ye handë sessë ná estaina Voronda ar Sanda, ar namis ar mahtas failiessë. **12** Henduryat nar ve uruitë nárë, ar careryassë ëar rimbë *sarnuntar. Haryas essë técina ya úquen ista hequa *eryë immo. **13** Nas vaina collassë *núyaina sercessë, ar i essë yanen nas estaina ná Eruo Quetta. **14** Menelo hossi se-hilyaner ninqui roccossen ar vainë mára pásessë, ninquë ar poica. **15** Ar et antoryallo lelya aica macil, yanen petuvas i nóri, ar turuvaryet angaina vantilanen. *Vattas i *limpehramba i ormeva i ahava Eru Iluvalo. **16** Ar collaryassë, tiucoryassë, haryas essë técina: Aran Aranion ar Heru Heruion. **17** Ar cennen vala *tyúla Anaressë, ar ramnes taura ómanen ar quentë ilyë aiwennar i vilir menelo endessë: "Tula, á hosta Eruo alta merendenna, **18** matien hrávë aranion, hrávë cánoron ar hrávë poldë nerion, hrávë roccoron ar ion hamner tessë, i hrávë illion, léraron ar mólion, pityaron ar altaron." **19** Ar cennen i celva ar cemenó arani ar hosseltar hostainë ohtacarien yenna hamnë i roccossë ar hosseryanna. **20** Ar i celva né mapaina, ar aseryë i *hurutercáno ye carnë i tannar epë se, yainen *útulyanes i camner i tehta i celvo ar *tyerner venwerya. Neltë yúyo hortainë cuinë mir i ailin náreva ya urya *ussardenen. **21** I exi ner nehtainë i macilanen ya lendë et antollo yëo hamnë i roccossë, ar ilyë i aiwi ner quátinë hráveltanen.

20

Ar cennen vala túla undu et menello arwa patilo undumenna ar alta angaino máryassë. **2** Ar nampes i hlócë, i enwina leuca, ye ná i Arauco ar Sátan, ar se-avaleryanë hómë loain. **3** Hortaneryes mir i undumë ar sa-*pahtanë ar sa-*lihtanë or se, ne lá lertas *útulya i nóri epë i hómë loar ner vanwë. Apa sin nauvas leryaina sinta lúmen. **4** Ar cennen mahalmar, ar queni hander undu tanna, ar námotúrë né tien antaina. Ar cennen i fëar ion ner nehtainë pelecconen *vettiënen pa Yésuo ar quetiënen pa Eru, ar ion lá *etyérië i celva var venwerya ar lá acámier i tehta timbareltassen var maltassen. Tulleltë cuilenna ar turner as Hristo hómë loassen. **5** I exi i ner qualini úmer tulë cuilenna epë i hómë loar ner vanwë. Sin ná i minya *enortalë. **6** *Alassëa ar airë ná ye harya ranta i minya *enortalesse. Or te i attëa nuru lá harya hérë, mal nauvaltë *airimor Eruo ar Hristo, ar turuvaltë aseryë i hómë loassen. **7** Írë i hómë loar avánier, Sátan nauva leryaina mandoryallo. **8** Eteleyuvas *útulien i nóri i canta vincassen cemenó, Ó ar Máho, te-hostien i ohtan,

únótimë ve äaro litsë. **9** Lendeltë amba arta i palla cemen ar *coryaner i *estolië i airíva ar i melda osto. Mal nárë tullë undu menello ar te-mantë. **10** Ar i Arauco ye te-*útulyanë né hortaina mir i ailin náreva ar *ussardeva, yassë yúyo i celva ar i *hurutercáno enger, ar nauvaltë nwalyainë auressë ar lómissë tennoio. **11** Ar cennen alta ninquë mahalma ar ye handë sassë. Antaryallo cemen ar menel úser oa, ar nómë úmë hírina tan. **12** Cennen yando i qualini, altar ar pityar, *tyúla epë i mahalma, ar parmar ner pantainë. Exa parma né pantaina, i Parma Cuiléva. Ar i qualini ner náminë i natinen técinë i parmassen, ve carieltar. **13** Ar äar *nanánë i qualini sassë, ar nuru ar Mandos nanáner i qualini tassë, ar neltë náminë, ilquen ve carieryar. **14** Ar nuru ar Mandos ner hortainë mir i ailin náreva. Sin ná i attëa nuru: i ailin náreva. **15** Ar aiquen lá hirna técina i Parmassë Cuiléva né hortaina mir i ailin náreva.

21

Ar cennen vinya menel ar vinya cemen, an i minya menel ar i minya cemen ner vanwë, ar äar lá voro engë. **2** Cennen yando i airë osto, Vinya Yerúsalem, túla undu et menello, manwaina ve indis netyaina vennoryan. **3** Ar hlarnen taura óma i mahalmallo quéta: "En! I már Eruva äa as Atani, ar maruvas aseltë, ar nauvaltë lieryar. Ar Eru immo euva aseltë. **4** *Haituvas ilya nírë hendiltallon, ar nuru lá voro euva; yando nyérë ar rambë ar nwalma lá voro euvar. I minyë nati avánier." **5** Ar ye handë i mahalmassë quentë: "En! Envinyatan ilyë nati!" Ar eques: "Teca, an quettar sinë nar vorondë ar anwë!" **6** Ar quentes ninna: "Nas cárina! Inyë Tinco ar Úrë, i yessë ar i metta. Ilquenen ye ná soica inyë antuva i ehtelesso cuiléva, muntan. **7** Aiquen ortúrala nauva aryon sinë nation; inyë nauva Ainorya, ar *eryë nauva yondonya. **8** Mal i caurëar ar i *úanwatálar ar i saurar ar i nehtari ar i *úpuhtandor ar i carir felu ar i *tyerir cordoni, ar ilyë hurindor – rantalta äa i ailindë uryala nárenen ar *ussardenen. Sin i attëa nuru ná." **9** Quén i otso valion i haryaner i otso salpar quantë i otso métimë ungwaleron tullë quetien asinyë ar quentë: "Tula! Len-tanuvan i indis, i Eulëo vessë." **10** I Fairenen colleryen oa alta ar tára orontenna, ar tannes nin i airë osto Yerúsalem túlala undu et menello, Erullo, **11** ar haryala i alcar Eruo. Naltarya ná ve *anirta mírë, ve nammírë caltala ve maril. **12** Haryanes alta ar tára ramba ar yunquë andor, ar ara i andor yunquë valar, ar i andossen ner técinë i essi i yunquë nossi yondoron Israélo: **13** neldë andor Rómenna, neldë andor Formenna, neldë andor Hyarmenna, ar neldë andor Númenna. **14** Ar i ostoramba haryanë yunquë *talmondor, ar técinë tassë enger i yunquë essi apostelion i Eulëo. **15** Ar ye quentë ninna haryanë ve lesta maltasirpë, ne polles *lesta i osto ar andoryar ar rambarya. **16** I osto ná *cantil, ar nas ve anda ve nas palla. Ar *lestanes i osto i sirpenen, yunquë hümë *restandier; andierya ar pallierya ar tárierya nar imyë. **17** *Lestanes yando rambarya, canta *canquëan ar tuxa *perrangar, atano lestanen, ar yando valo. **18** I ramba né cárina *nammíreva, ar i osto né poica malta, *tercénima ve maril. **19** I talmar i ostorambo ner netyainë ilya nostalgénen mírion: I minya talmondo *nammírë né, i attëa lúlë, i neldëa *ostimmir, i cantëa *laimaril, **20** i lempëa *fanorcarnë, i enquëa *culmírë, i otsëa *malatsar, i toltëa elessar, i nertëa *sinilë, i quainëa *orvampir, i minquëa *hyúlë, ar i yunquëa *helissar. **21** Entë, i yunquë andor ner yunquë marillar; ilya ando né marilla er. Ar i osto mallë né poica malta, ve *tercénima calca. **22** Ar lá cennen corda sassë, an i Héru Eru lluvála cordarya ná, ar sië ná i Eulë. **23** I osto lá harya maurë Anarwa var Isilwa caltien sanna, an Eruo alcar sa-calyanë, ar calmarya né i Eulë. **24** Ar i nóri vantubar i calanen i ostollo, ar cemeno arani mentubar alcarelta minna sa. **25** Ar andoryar laumë nauvar pahtë auressë, an lá euva lómë entassë. **26** Ar mentuvaltë i nórion alcar ar *laitië minna sa. **27** Mal aiqua úairë ar aiquen ye carë saura nat ar huru úva tulë minna sa, mal er i nar técinë i parmassë cuiléva i Euleva.

22

Ar tannes nin sírë i nenwa cuiléva, *tercénima ve maril, sírala et i mahalmallo Eruva ar i Euleva, **2** i endessë i palla mallëo i ostossë. Ar foryassë ar hyaryassë i sírëo engë i Alda Cuiléva. Colis yávë yunquë lussen, antala yávë ilya astassë. Ar i Aldo lassi nar i *nestien i nóriava. **3** Lá euva voro aiqua *avaistana. Mal i mahalma Eruva ar i Euleva euva entassë, ar núroryar se-*veuyubar. **4** Cenuvaltë antarya, ar esserya euva timbareltassen. **5** Ar lómë lá voro euva, ar úvaltë harya maurë calava calmo var calava Anaro, an i Héru Eru te-calyuva, ar turuvaltë tennoio ar oi. **6** Ar eques ninna: "Quettar sinë nar vorondë ar sandë. I Héru, i Aino fairion i *Erutercánoron, ementië valarya taniën núroryain yar rato martubar. **7** En! tuluvan rato! *Alassëa ná ye cimë i quettar i apacéno parma sino." **8** Ni Yohannes né ye hlarnë ar cennë nati sinë. Ar apa hlarië ar cenië, lantanen undu *tyerien epë talu i valo ye nin-tannë nati sinë. **9** Mal nyaris nin: "Cima! Áva carë! Nanyë er *arnúro as le ar hánolyar i nar *Erutercánor, as as i cimir i quettar parma sino! *Tyera Eru!" **10** Ar quetis ninna: "Áva *lihta i quettar i apacéno parma sino, an i lúmë harë ná. **11** Yen carë *úfaiië lava carë *úfaiië voro; ar i váran lava *nië carna vára voro; mal lava i failan carë failië voro, ar lava i airen *nië carna airë voro. **12** En! Tuluvan rato, ar i paityalë ya antan äa asinyë, *nanantien ilquenen ve mótierya. **13** Inyë Tinco ar Úrë, i minya ar i métima, i yessë ar i metta. **14** *Alassië nar i *sovir collaryar, ne lertuvaltë tulë i Aldanna Cuiléva ar lelya mir i osto ter i andor. **15** I ettesë äar i huor ar i carir felu ar i *úpuhtandor ar i *nehtari ar illi i melir ar carir huru. **16** Ni Yésus mentanë

valanya *vettien len pa nati sinë i *etyaldarin. Inyë Laviro sundo ar indyo, ar i calima arantinwë." **17** I Fairë ar i indis quetir: "Tula!" Ar lava yen hlarë quetë: "Tula!" Ar lava i soican tulë; lava yen merë, mapa i nén cuiléva muntan. **18** *Vettan ilquenen i hlarir i quettar i apacéno parma sino: Ai aiqen yantya sinë natinnar, Eru yantyuva senna i ungwaler pa yar ná técina parma sinassë; **19** ar ai aiqen mapa *aiqua oa i quettallon i apacéno parma sino, Eru mapuva oa rantarya i Aldassë Cuiléva ar i airë ostossë, pa yar ná técina parma sinassë. **20** Ye *vetta sin quetë: "Ná, tuluvan rato!" Násië! Tula, a Heru Yésus! **21** Nai i Heru Yésus Hristo lissë euva as i airi!

Neologismos y otros términos que requieren de explicación:

aharwa *adj.* "tener furia/ira, furioso"; pl. **aharwë**
ahyánië "ha cambiado", forma perfecta provisional de **ahya-** (con intrusión de la **-n** del tiempo pasado **ahyanë**, PM:395)
aiqua *pron.* "algo, cualquier cosa"
airimo *n.* "sacerdote"
alasta- *vb.* "regocijarse"
alcarya- *vb.* "glorificar" **alcaryanë**
anirta, "ver" **irta**
antolatta *n.* "brida"
anwatië *n.* "creencia, fe" (**maurë...anwatiéva**, "necesidad...de fe", 13:10)
apantalë *n.* "revelación"
Armaherdon *n.* "Armagedón"
arnúro *n.* "servidumbre"
assáro *n.* "carcoma"
aurepaityalë *n.* "el salario de un día" (comparar con **paityalë**)
avaista- *vb.* "abominar, maldecir", pasado **avaistanë**, participio pasivo **avaistana**
calmatarma *n.* "candelabro"
canquëan *cardinal* "cuarenta"
cantil *n.* "algo que descansa sobre cuatro patas o pies"
cempapië *n.* "terremoto"
cendar *n.* "lector, libro de lectura"
cénelóra *adj.* "sin vista, ciego"
cílina *participio pasivo* "escogido" (pl. nominal **cílinar**, "los elegidos")
cirihta- *vb.* "cosechar, segar"
corya- *vb.* "circundar, rodear"
culmirë *noun* "sardius"
ehépië, ver **hep-**
eldenen, instr. de **eldë**, pronombre extrapolado para el pl. "vosotros"
elmendëa *adj.* "fabuloso, prodigioso, maravilloso, sublime", pl. **elmendië**
eltë *pron.* "ellos" (enfático)
enenquean *cardinal* "sesenta"
erénië, ver **ren-**
Erutercáno *n.* "heraldo de Dios; profeta"; fem. **Erutercánë** "profetisa"
eryë *pron.* "él" (enfático)
estolië *n.* "campamento"
etelelya- *vb.* "salir, ir hacia adelante" (pasado **etelendë**)
etequet- *vb.* "confesar"
eterama- *vb.* "gritar, exclamar" pasado **eteramnë**
etyaldarë *n.* "iglesia, congregación"; pl. **etyaldari**, dativo pl. **etyaldarin**
fairavë *adv.* "espiritualmente"
fanorcarnë (raíz **-carni-**, aquí no figura) *n.* "sardónico, sardonismo"
fel- *vb.* "sentir", tiempo continuo **fëla**, pasado **fellë**
fillannë *n.* "arpillera"
findorë (**findori-**) *n.* "cebada"
hairië *n.* "distancia"; **hairiessë** + genitivo "a la distancia de..." (14:20)
haita- *vb.* "alejarse" (futuro **haituva**, participio pasivo **haitana**, pl. **haitanë**)
heldië *n.* "desnudez"
helexë *n.* "granizo"
helissar *n.* "amatista"
Hellenya *adj./n.* "Griego" (como nombre =lengua griega)
hempë, ver **hep-**
hep- *vb.* "preservar, vigilar", pasado **hempë**, perfecto **ehépië**, imperativo **hepa**

Heverya *adj./n.* "Hebreo" (como nombre = lengua hebrea)
hluc- *vb.* "tragar"; pasado **hluncë**
hurindo *n.* "mentiroso"
hurutercáno *n.* "heraldo mentiroso, falso profeta" (juego de palabras, variante de **Erutercáno**, q.v.)
hyólamo *n.* "trompetista" (gen. pl. **hyólamoron**)
hyúlë *n.* "jacinto" (joya)
ilihtië, ver **lihta**
ilmalda *n.* "olivo"
imbacindë *n.* "ramera"
irta *adj.* "valioso"; **anirta** "el más/lo más valioso"
Israelindi *n. pl.* "Hijos de Israel; Israelitas"
laimaril *n.* "esmeralda"
laitië *n.* "honor"
lancoa *n.* "tienda de campaña", gen. sg. **lancavo**
landalóra *adj.* "ilimitado"
lantasar (raíz **lantasard-**, no figura aquí) *n.* "derrumbe"
lapsarwa *adj.* "preñada, embarazada"
lesta- *vb.* "medir"
lihta *n.* "sello" (gen. **lihto**), también **lihta-** *vb.* "sellar", perfecto **ilihtië**, participio pasivo
lintaina(r) "el/los sellado/s"
limpehramba *n.* "prensa de vino"
limpunqua *adj.* "borracho, embriagado" (intoxicado), pl. **limpunquë**
london (londond-) *n.* "trueno"
luicarnë (luicarni-) *adj./n.* "lila, púrpura"
lúmeperta *n.* "media hora"
malatsar *n.* "crisolita"
mán *n.* "maná" (Hebreo *mân*), genitivo **máno**
marienómë *n.* "lugar de residencia"
minyávë *n.* "primer fruto"
Mirrandor *n.* "Egipto"
miuta- *vb.* "vomitar"
mordolóra *adj.* "inmaculado/a, sin mancha" (pl. **mordolórë**)
morita- *vb.* "oscurecer", aquí solo como participio pasivo **morinta** (en pl. **morintë**) "oscurecidos"
mortavar *n.* "marfil"
mulondo *n.* "piedra de molino"
nainima *adj.* "lamentable, lastimoso, penoso"
naityalë *n.* "vergüenza"
nammírë *n.* "jasper"
nananta- *vb.* "devolver", pasado **nanánë**
nantul- *vb.* "volver"
nastaro *n.* "escorpion"
nehtumnelte *vb.* "ellos iban a ser asesinados" (**neht(a)-umne-ltë** "el asesinato-iba hacia-ellos")
nesta- *vb.* "cicatrizar, curar, sanar", participio pasivo **nestaina**; gerundio en dativo en la frase **i nestien i nóriwa** "para la sanación/salvación de las naciones" (22:2)
Nicolaiyar (gen. pl. **-on**) *n.* "Nicolaitas" (secta cristiana herética)
nië *vb.* "ser" (gerundio/infinitivo de **ná**)
nindornë *n.* "palmera"
ninquima *n.* "incienso" (gen. **ninquimo**)
nisquë *n.* "incienso"
nisquema *n.* "incensario"
níta- *vb.* "llorar" (derramar lágrimas)
nolya- *vb.* "aprender, estudiar"
nomner *vb.* "iban a ser" (con **nomne-** para el más antiguo **ná-umne-*)
nyanda- *vb.* "roer"
omacië *n.* "existencias" (de bienes para vender)
ontalë *n.* "creación"
ortur- *vb.* "conquistar", pasado **orturnë**, perfecto **orutúrië**, futuro **orturuva** (**orturuvaryet** "les conquistará", 11:7), participio **ortúrala**, gerundio en dativo **orturien**, inf. con objeto suffijo
orturitát "conquistarles" (13:7)
orvampir *n.* "chrysopraxe"
os *prep.* "acerca de..., alrededor"
ostimmir *n.* "ágata"

pahta- *vb.* "cerrar, acercar", pasado **pahtanë** (gerundio en dativo en la frase **herë pahtien** "la autoridad (el mando) para cerrar/acercar", 11:6)
paityalë *n.* "pago, retribución, recompensa" (cf. **aurepaityalë**)
parahta- *vb.* "secar, desecar", participio pasivo **parahtaina**
pásë *n.* "lino"
patil *n.* "clave, llave"
perlauca *adj.* "tibio, templado" (medio caliente)
perranga *n.* "codo"
picara (raíz **picaráv-**, no figura aquí) *n.* "leopardo"
pië-ilma *n.* "aceituna, oliva" (lit. "baya"); gen. **pië-ilmo**
quaihúmë *cardinal* "miríada, 10,000"; **quaihúmi quaihúmion** "miríadas de miríadas"
quasta- *vb.* "agitar, estremecer", aquí, solo como el participio pasivo **quastaina** "agitado, estremecido"
quer- *vb.* "girarse, volverse" (aquí con la implicación "de repente")
quilta- *vb.* "ceñir" (cf. el nombre comprobado **quilta-** "ceñidor, cinturón")
rantarwa *adj.* "siendo partícipe/compartiendo/tomando parte" (de/en algo)
raxëa *adj.* "peligroso, pernicioso"
relyávë *n.* "higo"; **relyávalda** "higuera"
ren- *vb.* "recordar", pasado **rennë**, perfecto **erénië**
restandië *n.* "estadio (medida)", gen. pl. **restandiéron** (14:20)
saita- *vb.* "enseñar"; **saitië** *n.* "enseñanza"
salpat *n. dual* "platinillos de balanza" (forma dual de **salpa** "cuenco, tazón")
salquécápo *n.* "saltamontes"
sanyemat (-matt-) *n.* "merienda, cena"
sarnunta *n.* "diadema"
sénë, ver **séya-**
séya- *vb.* "aparecer, parecer", pasado **sénë**
sinar *pron.* "estos/as", forma plural de **sin(a)**
sinilë *n.* "topacio"
sistë (sisti-) *n.* "úlceras"
sov- *vb.* "enjuagar, limpiar"
talmondo *n.* "piedra básica/fundadora/angular"
ter- *vb.* "agujerear, atravesar"
tératië *n.* "corrección"
tercan- *vb.* "declarar públicamente" (como un heraldo, **tercáno**)
tercénima *adj.* "transparente"
tercol- *vb.*, solo en la forma perfecta **terocolië**: "aguantar, soportar"
terhasta- *vb.* "destruir"; gerund **terhastië** "destrucción, destruyendo"
tiuma *n.* "uva"
toluparma *n.* "pergamino, rollo"
torya- *vb.* "fortalecer, reforzar"
tyastalë *n.* "prueba, examen"
tyer- *vb.* "venerar, rendir culto a..., adorar"
tyul- *vb.* "levantarse"; pasado **tyullë**, participio **tyúlala**
úanwatála(r) *participio usado como nombre* "los no creyentes (gentiles)"
úfaila *adj.* "injusto", **úfailië** *noun* "injusticia"
ulquet- *vb.* "hablar del mal; calumniar, acusar", **ulquéto** *n.* "calumniador, acusador"
únië *n.* "pobreza"
unquámë *n.* "plaga"
úpuhta- *vb.* "fornicar; cometer fornicación", pasado **úpuhtanë**
úpuhtalë *n.* "fornicación"
úpuhtando *n.* "fornicador"
úquen *pron.* "ninguno, nadie"
ussar (ussard-) *n.* "azufre"
útulya- *vb.* "desencaminar, extraviar"
vac- *vb.* "vender"
vatta- *vb.* "pisar, pisotear"; futuro **vattuva**; participio pasivo **vattaina** "pisado, pisoteado" (14:20)
vennolóra *adj.* "sin marido" = viuda, enviudada
vetta- *vb.* "to witness", pa.t. **vettanë**
vettamo *n.* "testigo" (persona)
vettië *n.* "testigo" (abstracto); **vettiënen**, forma instrumental "por medio/mediante la presencia"
veumë *n.* "servicio"
veuya- *vb.* "servir", futuro **veuyuva**
yac- *vb.* "sacrificar"; participio pasado **yácina** (pl. -në)

yangwa *n.* "altar"
yomenco *n.* "sinagoga" (casa de reunión)
yucílea *adj.* "de dos filos/hojas"
yuhta- *vb.* "usar", pasado **yuhtanë**
yúquëan *cardinal* "veinte"
Yúra *n.* "Judío"